

ABONAMENTUL

Pe un an . 24 Cor.
Pe jum. an . 12 "
Pe 1 lună . 2 "

Num. de Duminică
Pe un an 4 Cor. — Pen-
tru România și America
10 Cor.

Num. de zi pentru Ro-
mânia și străinătate pe
un 40 franc.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA
Deák Ferenc-utca 20.

INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.

Manuscripte nu se îna-
poiază.

Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Reformele lui Apponyi.

(*) Sufletul »marelui« guvern »național« ține să se imprime tot mai adânc asupra vieții de stat a Ungariei: Apponyi iar a prezintat adecă un proiect de lege »epocal«!

E vorba de *gratuitatea învățământului elementar*... O reformă pe care aproape fiecare dintre foștii ministri de instrucțiune publică a vrut să o realizeze. Dar n'a reușit nimeni, căci numai Apponyi are iarba fiarelor și, ca un medic espeditiv, scrie îndată rețetă pentru ori ce boală, chiar dacă de altfel nu și-a frământat mintea cu facerea diagnozei.

Economia legii, dupăcum se comunică, este următoarea:

La cererea susțitorilor actualelor școli, statul poate da o despăgubire de 16 cor. după fiecare copil obligat să umble la școală, ceea ce corespunde didactului obișnuit. De aci încolo deci — spune comunicatul oficios — în școlile primare de stat, comunale și confesionale instrucțiunea va fi absolut gratuită, deoarece nu se va mai plăti nici didactru, nici tacsă de 30 fileri, ci cel mult se va putea percepe tacsă de 50 fileri pentru bibliotecă, și aceasta însă numai dela elevii cari nu vor putea dovedi că sunt săraci. Pentru învățătorii comunali și confesionali, statul va garanta anual suma de 700.000 coroane în fondul de penzie regnicolar. La rugarea autorităților confesionale, statul va întregi, de-așemenea, suma cu cât

confesiunile încasează mai puțin. Suma aceasta însă pentru o școală nu poate fi mai mare decât suma ce ar corespunde tacei de 15 coroane didactru și 1 cor. tacsă de înscriere pentru fiecare copil obligat să umble la școală.

Până aci treacă, mergă. Proiectul nici de frig nu ține, nici schimbă fața lumii.

Ascultați însă restul, lucrul de căpetenie:

La acordarea ajutorului de stat sunt hotărâtoare aceleași principii naționale cari se cuprind în legea despre întregirea salarelor învățătoarești...

Va să zică: va fi ajutat școala ai cărei susținători se dau după păr, se declară aderenți ai »ideii«, ori că de-adreptul o cedează — statului.

În schimbul unei întregiri ademenitoare (căci unde e vorba să o putem susține, vom susține-o și fără pomana lui Apponyi) se țintește să fie puse sub epitropia, ba chiar la *dispoziția* guvernului, toate școlile noastre.

Mulțumim de astfel de gratuitate!

Proiectul de lege e contemplat să intre în vigoare la 1 Septembrie 1910.

Harnic bărbat actualul ministru: se îngrijește nu numai de ziua de mâine, ci ține să pună baza fericirilor cari trebuie să ne copleșească peste ani de zile.

Aderenții l-au și aplaudat cu frenezie.

Lui Justh însă i-s'a părut că prea face nobilul conte exces de zel, prea vine cu toptanul, cu grămadă de legi a căror discuție nu se poate face acum, căci părinții patriei au și alte lucruri, *pe acasă și pe la*

— *băi!* La obiecțiunile lui Justh, că proiectele nu se pot discuta acum, deoarece vine — vacanța, contele Apponyi a început să se târguiască spunând că s'ar mulțumi dacă proiectul se va da comisiilor spre studiere... »Nici asta n'are înțeles«, a replicat Justh, »deoarece și comisiile numai atunci sunt ținute să lucreze, când lucrează dieta întreagă«.

Apponyi nu s'a dat însă învins, ci a depus la birou *proiectele* sale. Sunt adecă două: cel despre gratuitatea instrucțiunii (ori mai bine zis alte măsuri pentru șicanarea școlilor confesionale) și al doilea despre *instrucțiunea economică populară*.

În virtutea acestui proiect, va trebui ca în fiecare comună unde sunt 50 copii obligați să umble la școala de repetiție, să se facă o școală economică.

Va să zică noui sarcini pe bițele comune.

Și, desigur, limba de propunere a acestor școli are să fie cea *ungurească*. Aceasta este așa de sine înțeles, acum, după legea din 1907, încât comunicatul oficios nici nu ține să se accentueze în mod deosebit.

Ne-a binecuvântat deci coaliția cu un ministru, care are să șteargă până și amintirea principiilor înscrise în legea dela 1868, măcar că și atunci ni-s'a dat abia un neînsemnat *minim* din câte cu dreptate prețindeam și dorim și azi. Așa, că până ce în străinătate guvernele maghiare se laudă cu instituțiunile dela 1868, acasă le desființează pe acestea rând pe rând...

FOIȚĂ ORIGINALĂ A »TRIBUNEI«.

DIN ROMA.

M a i.

Note de Pompiliu Robescu.

Lui Vasile Părvan,

Berlin.

O ultimă privire a copiilor în ghips după celebrele statui antice cari împodobesc gangul și ies din răcoarea zidurilor vechi și groase ale Villei Medici în aerul cald și limpede al Romei.

Ah, această vilă Medici! În albul fațadel, în grosimea zidurilor, în eleganța celor două turnuri cari o împodobesc într-o parte și într'alta, poartă toată mândria numelui Medici, a acelei celebre familii florentine, care a ilustrat istoria cu gonfalonierii de Florența, cu maril ducl de Toscana, cu cei doi papi ai săi, cu cele două regine. Toți iubitorii de artă, toți încurajatorii ai literilor, Medici au cucerit gloria artistică a Italiei, au dominat lumea cu cei doi papi ai săi, și și-au clădit aci pe Pincio o vilă mândră, care dintre arborii vecinici verzi ce o înconjoară, privește peste toată Roma, cetatea cetăților cristianismului.

În stânga se desfășoară toată panorama Romei: o mare de coperișuri strănse unele lângă altele, peste cari cupolele bisericilor se ridică rotunde, ca valuri.

Gianicolul și Monte Mario închid Roma într'un cerc verde: de o culoare vie și puternică Gianicolul, de un albastru fumuriu Monte Mario, pe culmea cărui, un pin-parasol, își înclină cu grație coroana lui ca o umbrelă.

Soarele arde și în aerul cald, parfumuri variate de flori plutesc. În urma mea rămâne Villa Medici și încet, în umbra deasă a stejarilor vecinici verzi, mă îndrept spre Pincio.

Dela parapetul ce mărginește strada, terenul se lasă verde în jos, acoperit de ierburi și smălțat de flori sălbatice, iar dincolo încep clădirile, case înalte, palate uriașe, ale căror coperișuri de cinci etaje de abia s'ajung până aici.

Și pe toată lășia aceasta de pământ, pe care nu s'a putut clădi din cauza accidentăției, sunt grădini cari alternează cu terenurile necultivate, mici paradisuri terestre pline de flori.

Salcimi uriași, albi de floare, își revarsă ramurile lor cu frunze rari, înprăștiind în aer mirosul dulce al miliardelor de flori; portocali mărunți, cu frunzele lucioase de par spălate și lustruite, își deschid florile lor albe ca de ceară, al căror miros tare vine ca unde; iar rozele, rozele acoper tot pământul într'o abundență de necrezut. Sunt aci trandafiri pitici, ale căror flori roșii, albe palide, rose, par semănate pe pământ; trandafiri nalți de par un arbore; trandafiri acățători, cari se urcă pe salcimi, pe palmieri, pe ficuri, pe smochini, risipind florile lor roșii, albe, palide în milioane. Garduri vii, bolți de răcoare, acoperișuri de chioșcuri sunt făcute numai din acești trandafiri, al căror miros umple aerul cu varietatea nuanțelor de parfumuri, amestecat cu mirosul dulce de salcim, cu odoarea forte de flori de portocal.

Și apoi ștruri lungi de iris, cu florile lor bizare, fine, de par făcute din mătase, de culoare albă, albastră, neagră; iris galben ce pare că privește mirat la tovarășii lui albaștrii; roze de Si-

ras ce seamănă florile lor mari pe crăcile nalte ale pinilor; primule ce răd în sute de mii de flori fragede și vesele ca guri de copii; iarbă verde ce lucește ca smaraldul; margherite albe cari smălțează tarialele verzi; pansule albe, oacheșe, negre catifelate ca ochii italienești, galbene ca aurul, azure ca cerul și garoafe fine cu dantela dințată a petalelor, și »nu mă uita« de un albastru tandru de ochi de fată, și iar trandafiri în cascade cari acoper arborii ca o poale din vis...

Roma s'a ascuns după copaci, a pierit și nu văd decât grădina, celebra promenadă a Romei, Pincio, cu alelele ei pentru trăsuri, cu pinii nalți cu salcimii înfloriți, cu palmierii ce și întind frunzele lor verzi colorate, cu ploaia torențială de trandafiri.

Și când am ajuns sus pe terasă, arborii se întrerup, priveștiștea se desfășoară ca pe o scenă de teatru la ridicarea cortinei.

O, terasă aceasta, nalță ce trece de crucile bisericilor, largă, scăldată de un soare viu, are una din cele mai răpitoare vederi ale Romei.

Jos, piazza del Popolo se deschide enormă, cu cele două fântâni din laturi, cu poarta masivă dela care începe via Flaminia, cu cele două biserici și meșice ale căror cupole rotunde arată începutul »Corso-lui«; și în mijlocul pleței, obeliseul de granit roșu se ridică fin și elegant, iar în cele patru colțuri ale sociului lui, patru lei egiptieni de marmură vânăț, varsă din gurile lor șuvoale de apă, ce cad murmurând în cele patru bazinuri de porfir.

Din înălțimea terasei, oamenii și trásurile în piața înecată de soare par jucării lăspuțene, iar

Iar dacă a fost vre-un ministru care n'a ținut să se illustreze prin respectarea legilor dela 1868, apoi contelui Apponyi i-se cuvine premiul întâi. În scurta vreme de când este ministru, a desființat și e pe cale de a desființa tot ce mai rămăsese dela 1868.

Nu ne îndoim însă, că nouile proiecte ale lui Apponyi vor întâmpina din partea poporului român aceeași demnă rezistență pe care prelați, deputați și popor au dezvoltat-o împotriva proiectului dela 1907.

Kossuthiștii pot să facă *tabula rasa* peste toate întocmirile dela 1868... Să se știe însă că noi n'am renunțat la nimic, ci rămâne chestie deschisă întreaga serie de pretenziuni drepte naționale, mai ales în ce privește instrucția publică.

Sporirea contingentului militar. Din Viena s'a strecurat un svon necontrolat, care spune că guvernele ar fi găsit modalitatea sporirii contingentului armatei comune. Spre mânguirea maghiarilor se mai spune că chipul sporirii e de-adeptul pe placul independenștilor, cari astfel se vor putea mândri cu o *concesie* cardinală. Sporirea s'ar face adecă neatârnat unu de altul, separat în ambele parlamente. Cel austriac va spori contingentul Landwehr-ului, cel ungar a honvezimii, — dar atât Landwehrul cât și honvezimea va da *interim* împrumut armatei comune câte 55 respective 45 la sută din contingentul său.

Reichsrathul va debata deja zilele proxime proiectul sporirii contingentului. După cum spune svonul nu va întârzia mult nici Camera ungară cu debatarea unui astfel de proiect.

În preajma sezonului de crastaveți — se impune oarecare rezervă.

Un adevăr nerespectat. E anutimpul adunărilor generale ale societăților culturale. Asociațiunile maghiare, cari au împânzit întreagă țara, urmează o activitate mai stăruitoare cu osebire în ținuturile locuite de naționalitățile nemaghiare. Duminecă, în plenu adunării generale a asociațiunii culturale-maghiare de dincolo de Dunăre, tritonul cu lozinca trifurcată a dreptului, legii și dreptății, Szél Kálmán, a rostit un adevăr

mare subliniat de aplauze frenetice și scos în relief în presa maghiară cu obișnuita frazeologie.

Szél a zis adică:

»Avem dreptul sfânt de a ne cultiva, apăra și răspândi limba. Acesta e un drept indiscutabil și nici că vom lăsa să ne fie tras la îndoială, nu vom suferi nici să fie atins măcar, căci acesta e un drept natural al națiunilor, întocmai ca dreptul mamei de a și apăra copilul»

Un adevăr cu care se urmează un joc atât de frivol în țara noastră când e a se aplica la naționalități.

Instruarea economică a poporului. Contele Apponyi a prezintat ieri în Camera afară de proiectul referitor la instrucțiunea populară gratuită și un proiect despre înființarea de școli economice în comune. Proiectul se compune din 44 paragrafi și dispune ca fiecare comună, unde locuitorii sunt în preponderanță economi și unde sunt cel puțin 50 obizați de școală, — să înființeze școli populare economice.

Că limba de propunere se contemplează a fi cea maghiară — și numitele școli vor fi tot atâtea pepiniere ale șovinismului — e de prisos să mai spunem.

Prigonirea studenților români.

Budapesta, 1 Iunie 1908.

Cine ar fi crezut ca serata dela 26 Martie, o simplă convenire a studenței noastre și a deputaților naționali, să dea îndemn la cercetări disciplinare contra tinerilor noștri, la declarații, articole de fond în ziarele ungurești?... Nu s'a comis, dupăcum suntem informați din cea mai sigură sorginte, nici cea mai mică agitație contra »ideei«, numele ungarilor nici nu s'a pomenit, nici nu s'a făcut aluzie la ei, care să cuprindă în sine un — delict. S'a cântat, cum e obiceiul nostru, s'au rostit toasturi, cari, natural, fiind deputații prezenți, au fost mai însuflețite, isvorite mai din adânc, decât de obicei.

Nu-i deci la mijloc decât o șicană pre-

meditată — căci doar au trecut luni de atunci — care să facă greutatea tinerilor noștri, să le slăbească curajul, sentimentul de solidaritate și chiar și — naționalismul. Sau altfel zis: forurilor universitare nu le place dacă studenții noștri arată că sunt români, iar citațiile acestea ar fi menite să sperie pe tineri, ca ei să nici nu se mai gândească la astfel de serate.

Primum de altfel acum știrea, că cercetarea contra tinerilor citați în zilele din urmă, s'a sistat, după cum se spune în urma declarației în scris a studentului *Mircea Russu*.

Declarația e ținută în termeni demni și energici a fost înaintată rectorului universității. Tocmai de aceea însă, împotriva autorului ei cercetarea urmează.

Invinuiri nebazate.

La câteva zile după sărbăticia ungarilor din Poiana-Arieșului — publicată în nr. 57 c. al ziarului nostru — organul ungarilor din Turda »Aranyos Vidék« în câteva șire spune, că românii din Poiana-Arieșului în noaptea de 15 Martie c. n. au aprins șura preotului reformat Bertalan, iar ungarii din sat indignați de purtarea conștenților lor au urmărit pe români pe strade, i-au bătut pe vre-o câțiva bine și au bombardat toată noaptea cu bolovani și pari casa dlui N. Russu și a altor trei fruntași români.

Mai spune apol bine informat »A. Vidék«, că numai părintelui Bertalan li pot mulțumi românii polenari, că nu s'a întâmplat și alte lucruri mai mari, grație faptului, că pâr. Bertalan conștia de mistuirea sa i-a liniștit pe înfiicărții săi parohieni.

Toate acestea le spune cu atâta siguranță și calmitate, ca și când toată lumea ar trebui să fie convinsă că românii, și nu ungarii fac toate relele și dau anză la toate năpăstuirile ce vin asupra lor.

Mai zilele trecute însă s'a dovedit chiar contrarul! Nu românii, ci ungarii sunt cu musca pe căciulă. Cei doi jandarmi trimiși la fața locului să cerceteze, — în buna speranță, probabil, că vor afla între români pe cel ce au dat foc la șură — au pus mâna pe vinovații principali din aceea noapte, atâta deosebire însă, că nici unul nu-i de vița noastră, ci de vița ungară.

tramvatele cari o ocolesc par minuni de mecanică.

Și dincolo de piață, în fața terasei, se văd palatele noi din Prati di Castello, case enorme, fără alte ornamente decât cele cinci sau șase șiruri de ferestre, zidiri albe și galbene care umplu tot terenul acela vast, ce se întinde dela Castel Sant Angelo la Porta Triomfale.

Și în fund de tot, cupola enormă a lui San Pietro își înalță pe cerul senin eleganta sa curbură azurie peste palatul Vaticanului.

Acolo, după ferestrele acelea dela al treilea etaj, stă Papa, Suveranul Pontif, prizonier voluntar în palatele sale; de acolo el poate îmbrățișa cu o singură privire toată Roma, Roma papală, pe care a pierdut o; o vede toată această Romă ce trebuia să fie a sa, dela vecinătatea Vaticanului până la Esquillin, până la Viminale, până la Celio, și dincolo de oraș ochiul se pierde peste Campagna Romana, până la munții Albani, pe ale căror coaste violaree Castele Romane strălucesc în soare.

Dar soarele arde, pietrele terasei dogoresc, și mă duc într'un colț al Pincio lui, pe o bancă ce este întoarsă cu spatele spre grădină.

În fața mea, arborii vilei Borgeze se grămădesc formând aceea minunată pădure, în stânga arborii după Pincio închid orice vedere spre oraș, în dreapta o aleie pustie, umbroasă, — și în a-

cest colț retras în care nu pătrunde nici un șopot, nici un trecător, liniștea cade profundă, Roma nu se vede, doar două mierle fluieră undeva între frunze.

În antichitate, muntele Pincio nu era cuprins în cetate, era ocupat de grădini și se numea *collis hortularum*. La începutul imperiului, pe Pincio începuse să se ridice câteva vile, între care unele datând din ultimii timp ai republicei, cum era vila lui Pompei, a lui Luculus; iar mai târziu, împăratul Gordianus se gândise să-l transforme în loc de promenadă, plantându-l cu pini și cu arbușii mirositori și înconjurându-l cu porțici.

Cu decadența imperiului, Pincio fu abandonat aproape de tot, mai întâi pentru că toată viața Romei se retrase spre capitol, și pe urmă pentru că o mulțime de legende înfricoșătoare de strigoi și demoni circulau în aceste locuri, mărețe și mai mult prin spaima ce producea vecinătatea mormântului lui Nerone.

Când Belisariu, în secolul al VI-lea întări zidurile Romei, locuitorii după Pincio — nu se știe pentru ce — îl rugară să nu dărime una din ruinile ce există aci, numită *Muro Torto*, zicând că însuși apostolul Petru ar apăra acest punct slab al cetății. Zidul rămase, dar mai târziu deveni un loc desgustător, căci dincolo de el se aruncă corpurile curtezanelor și ale condamnați-

lor. Papa Pascal II strică mormântul lui Nerone, împrăștie cenușa acestui împărat odios creștinilor, tăie arborii ce creșteau aci și pantru gonirea spiritelor, construie o capelă, care cu vremea se transformă în Santa Maria del Popolo.

Și încet, încet, legendele spăimântătoare se perdeau, dar muntele, cumpărat de familia Pinci, rămase în părăsire, până ce Napoleon I, după ce a supus Roma, voi să o înfrumusezeze cu o serie de opere colosale, între cari numai Pincio păstrează amintirea visului său ambițios. Și atunci, arhitectul Francisc Valadier croi această grădină superbă, făcu terasa, tăie aleile, aduse apă în fântâni.

A trebuit să vie Napoleon, care să între triumfător în cetatea cazarilor, și să vree să o înfrumusezeze pentru fiul său în fașe, Regele Romei, ce să existe azi această grădină minunată.

Pe banca pe care stau, în colțul acesta de umbră și de răcoare, valuri parfumate de trandafiri și de portocalii înfloriți vin de mă mângâie; în jurul meu liniște, copaci vilei Borgeze și cei după Pincio se îmbrățișază într'o pădure densă, ascund orașul. Două mierle fluieră undeva între frunze, alte pasări ciripesec în dreapta și în stânga, trilluri de ciocârlii picură din alerul senin... sunt singur și departe... unde este lumea... unde este Roma?..

Roma, Mai 1908.

Cel dintâi atelier de pietre monumentale aranjat cu putere electrică.

Gerstenbrein Tamás măstru de monumente și pietre de cămin.

Fabricație proprie din marmoră, granit, soynit, labrador etc., din pietre de mormânt magazină se află în Kolozsvár, Ferencz József-ut 25.

Căncelaria și magazinul central: **Kolozsvár, Dózsmá-u. nr. 21, Telefon 662.**

Filiale: Nagyvárad, Gyözeben, Déva și Bánpatok.

Cel ce au încercat soliditatea caselor românilor cu pari și bolovani au recunoscut tot în fața jandarmilor, duși însă înaltea judelei au avut obrazul să spuie, că numai în urma bătăilor ce le-au mâncat dela jandarmi au recunoscut așa ceva, când — spunând numai ce-i drept! — ei sunt »o'yan ártallanok mint a ma született gyermekek»

S'a dovedit însă contrarul!

Cel ce a aprins șura preotului e cel mai depravat om din comună — tot ungar — care din ură personală a aprins șura. A servit un an de zile la părintele Bertalan ca în schimb să fie despărțit de nevastă. A rămas însă cu promisiunea. A doua la mână, că fiind primit de jandarmi părintele B. nu a voit să-l subscrie atestatul dat dela comună. El și-a vărsat mânia pe șura popii, iar ungurii aflând nod în papură și au vărsat mânia pe casele românilor. Concluziunea cea mai logică!

Așa stă lucrul și nu altfel! Va mai putea afirma »Arad és Vidéke» ceea ce a spus înaltea cu două luni!

Nimic nu-i imposibil în lumea de azi. D.

„Două culturi“.

În chestia celor »Două culturi«, articol scris de dl Oct. Tăslăuanu în »Luceafărul«, se știe: s'a născut o discuție mare, asupra căreia vom reveni.

Deocamdată dăm următorul articol scris de poetul nostru Oct. Goga:

Din zilele de demult până deunăzi poporul nostru în această țară a trăit prin o singură pătură socială, prin țărânie. Aceleași suferinți, aceleași credințe sbuciumau pe bieții plugari legați de glie pe tot cuprinsul acestui pământ. Uniți prin îndemnul aceluiași trai, acelorași dăruiri, lobagii de »legea românească« aveau o singură mazăre pentru gândurile și nădejile lor, și la Murăș și pe Târnavă și pe malul Crișurilor în căsuțele albe sub acoperișul de paie trăia un singur suflet țărânat în mii de particule. Ca fața unui lac din »munții noștri« așa era sufletul acestui popor. Soarele îl lumina deopotrivă suprafața undelor și trezea aceleași răstăngerii de raze, iar viforul îl tulbura la fel adâncurile și o picătură din acest întins de apă își lămuria taina lui. Neamul nostru era o unitate.

Ca pe un popor de țărani ne-a ajuns anul de sguduire: patruzeci și opt. În vremea îndelungată a domniei feudale ni-s'au prăpădit aristocrații cari și-au sacrificat pe rând toate atribuțiile lor etnice și-au fost înghițiți de clasa dominantă străină. Loviți de sus fără nici un sprijin, povățuiți de scriptura evanghelică și îndrumați arare de cârja arhierescă, — acești oameni năcâjiți au petrecut veacuri întregi. Cei ridicați din rândurile lor prin vre-o întâmplare a sorții au răstăcit în tabăra de unde venea porunca și »slobozonia celor mai mari«. Numai puțin, foarte puțin au fost acei bărbați cărturari amuși din sânul țărâniei cari în acest timp purtau în sufletul lor dragostea pentru mulțimea obidită. Călăuziți de avântul generos al vremii, cu inima sbuciumată de sentimentul unei repulzivi împotriva nedreptății de cari și ei lușii pătimeau, acești cărturari erau în mod firesc destinați pentru rolul de conducători al sorții celor mulți. Din frământarea unor patimi de veacuri cari au dospit amărăciunea țărănilor noștri, cari câțiva oameni cu carte au înțeles drumul ce trebuia urmat. În focul luptei care se deslănțuia, ei erau expresia conștientă a unui ideal comun, oglindit în inimile tuturor. Pășirea lor avea atribuțiile celui mai desăvârșit altruism înfrățit pe deplin cu aspirațiile mulțimii. Aveau deci o legătură de intimitate sufletească cu mulțimea, aveau cinstea și încrederea țărănilor. Asupra lor se concentrău toate privirile, gestul lor domnea masele de lănceri, povața lor era cuvânt de ordine. Ei erau concretizarea tuturor nădejilor înfrățite în întunec care izbucneau în deslănțurii pătimăse.

În dansii vedeau țărani pe omul iscusit în povețe, merit să-i răsbune și să le croiască o soartă mai bună. Acestor oameni cu sufletul pătruns de idealul lor, cu inima țărănească sub bainele nemțești le-a dat poporul un nume atât de curat din care se deslușește afăta intimitate, afăta cinste și încredere. Le-au zis: domnii no-

ștri. Cine a ascultat la vatra țărănească poveștile unui moșneg, care spunea de lăncu pe câmpul dela Blaj, ori pe crestele munților apuseeni, cine a auzit glasul unui moș bătrân și s'a înfiorat de fulgerele din ochii lui, acela s'a putut pătrunde de înțelesul pe care l-a pus poporul în cuvintele: domnii noștri...

Dela 1848 și până astăzi au venit două generații. Prin înăvurarea vieții constituționale, între altele au început să se schimbe și împrejurările sociale ale neamului nostru. Din țărâniea lipsită cu totul de creștere culturală, în condiții economice destul de vitrege, având în suflet înțipărită amintirea atâtor ani de umilități istorice, s'a început să răsără pe ici pe colo oameni trecuți prin școli. »Domnii noștri« s'au înmulțit zi de zi și au ajuns astăzi să alcătuiască o nouă pătură socială. În cursul acestor cincizeci de ani însă încrederea tradițională a fost știrbită pe alocurea de urmași și sentimentul de frățietate între cele două categorii sociale a slăbit.

Ce s'a petrecut anume în acest restimp? Obida maseilor țărănești n'a găsit alinare așteptată. Au rămas și pe mai departe vii și chinătoare aceleași nevoi. Truda acelor suflete curate cari au fost cei dintâi din »domnii noștri« a suferit tot mai multe înfrângerii. Încrederea pusă în puterile lor n'a putut aduce roadele așteptate și desamăgirea a trezit clipele celor dintâi șovăiri. În rândurile răslețe ale cărturării înfrigate de curând, au început a se ivi mișcări de dibuire, proprii tuturor țegmelor improvizate. După zilele de ridicare unitară a neamului au urmat anii îndelungi de desășurare înceată a intereselor particulare. Prin diferențierea socială s'a dat naștere și unei diferențieri de interese. Cei mai mulți din cărturarii ridicați erau prin profesia lor îndrumați la șerparul țărânului care le dă hrana de toate zilele. Cariera celor mai mulți — în situația anormală a împrejurărilor politice — se întemeia pe acest șerpar și bietului om dela sate, platnic, răbduriu, stors de toți. Schimbându-se relațiile vieții politice tot în paguba noastră, aceste împrejurări s'au înăspriț din zi în zi. Prin educația străină încă s'au mai stângerit îndemnul sufleteilor și cu vremea s'au furișat între noi tot mai multe tendințe de egoism îngust, îndumărită unui spirit de căpătulăi cari alterează echilibrul intereselor vitale între cele două pături ale poporului nostru.

Să fim drepti! În mijlocul nostru au început a se ivi oameni pentru cari tradiția ideilor generoase, sămănate de înalteași a ajuns o dogmă învechită, fără putere. O seamă din intelectualii noștri au compromis legătura de intimitate sufletească a generației dela patruzeci și opt cu masele poporului. Câți nu cunoaștem noi, astfel de indivizi cari prin purtarea lor au izbutit să schimbe în mintea țărânului stratele nemțești într'un simbol de exploatare a plugarului năcâjit. Cunoaștem o mulțime de »inteligenți« călăuziți de pofta îmbogățirii pripite, împliși în toate faptele lor de un egoism brutal. Îi vedem cuvântând la adunări, aruncând vorbele unui retorism fără suflet, cuminecându-se odată pe an prin un »dar« de douăzeci de coroane trâmbitat la gazetă. Îi vedem trăind și murind și împărțind daruri și făcând pe »frunțași« și ni-se urcă sângele în obraz când cutare sătean stors în urma »afacerii« își încheie povestea: »Așa să-mi ajute Dumnezeu, cum și-am spus adevărul domnule... S'ar părea că în sufletele hămesite e o sete bolnavă dospită din florul atâtor generații de trămoși chinuși și flămânzi — cari cer alinare prin rostul acestor urmași... Oricare dintre cetitori poate desășura mai departe această idele jalnică și poate număra pe degete...

De-o seamă dintre cei »sus puși« ce să mai vorbim? Cuvintele ungurești puse cu afăta amărăciune în fruntea acestor rânduri sunt argumentul cel mai clar. Ni-se înmulțesc oamenii cari în bucuriile noastre, cari în interpretarea datorilor lor naționale nu mai în seamă de adevăratele trebuințe ale neamului. Căci în adevăr, cine își poate închipui o mai nesocotită jignire a sentimentului său de mândrie legitimă, ca atitudinea de izolare desăvârșită a celui legat de tine prin porunca tainică a frățietății de sânge? Tu tinere care îți tânguești traiul nevoiaș din fărâmițurile unui stipendiu în mensele din etajul al treilea între jidani din Budapesta, tu culegi strănyice învățăminte ale dragostei de neam! Și tu scriitor român care te sbuciumi de durerile tuturor, care te cutremuri ca o mimoză bolnavă de orice adlere

a vânturilor dușmane, tu încă ai un prilej de înțărare a credințelor tale, când un descendent al unei familii cu rădăcini atât de puternice în conștiința publică a neamului tău, storce aplauze meritate pe urma tiradelor lui Herzeg Ferencz! Scrie-ți înaltea versurile, smulge cât poți din inimă, coboară pe hârtie orice fior din sufletul acestui neam fără noroc și al mângâierea că nu vei izbuti niciodată să te ridici în mintea alor tăi, alături de cutare jidovași cu pistrul care înclocălează rime insipide în plimbările de pe malul Dunării!

Aceste sunt învățăminte grozave. Răceala pe care o trezesc în suflet se curmă cu greu. Înădar sunt toate contribuțiile unei generozități de ocazie. Noi nu vrem astfel de interpretări ale sentimentului de jerică cari ingenunchiază mândria unui popor. Indemnul sufletului deosebește darul de bacșiș. Și noi știm cu toții că demnitatea zdrențuită a unui neam nu se mai poate peteci prin bilete de bancă. Noi vrem sufletul, — dar vedeți, sufletul se duce departe, tot mai departe...

Neamul nostru e pus astăzi în fața unor probleme cari nu se pot rezolvi decât prin o puternică disciplină a tuturor rândurilor. Trebuie să apropiem și orânduim mulțimea, să unim toate îndemnul de luptă, să înfrupăm o oștire stăpânită deopotrivă de puterea unei idei. Mișcarea noastră de astăzi e menită să închege toate murmurile de durere și din înrudirea lor să creze puternicul temel moral al unei acțiuni unitare. În aceste zile de grea cumpănă nu poate exista decât o singură formulă a îndatoririlor obăștești.

Orice tendință de a creă un sentiment de solidaritate într'un cerc de oameni se întemeiază pe omogenitatea de interese și îndemni ale elementelor menite să formeze o grupare. Nu se poate închipui solidaritatea între oameni ale căror interese se ciocnesc, sau ale căror îndemni servesc scopuri opuse. Iată de ce în mișcarea noastră, noi încă trebuie să ținem seama de categoriile din cari voim să închegem o forță colectivă, să pipăim pulaul lor, să le judecăm cu toată liniștea echilibrului actual și să căutăm pe ce căi se poate ajunge la o legătură tainică. Acesta e deci timpul când trebuie să ne măturăm păcatele interne, să ne premenim. Acum e timpul să lămurim și fixăm definitiv în conștiința poporului valorile morale ale oamenilor. Acum suntem datorii să arătăm, că pentru împlinirea datorilor către neam cu toții avem o singură cărare, că pe arena vieții politice nu pot fi români »moderați« și români »radicali«, ci numai români! Și tot acum e timpul suprem să începem munca de regenerare a nivelului moral în viața noastră publică. Prin spiritul nou al unui altruism cinstit, noi generația de astăzi trebuie să reîntronăm vechea încredere făcătoare de minuni, între popor și »domnii noștri«.

E datorii tuturor oamenilor cari au un rost în viața publică să se angajeze la această luptă de primenire. Și e mai ales datorii publiciștilor să fie în rândurile cele dintâi în această luptă și să primească cele dintâi lovituri. Aceasta e o datorie națională, o trebuință care nu poate suferi amânare. Poate fi botezat acest avânt ori-cum »socialism« chiar, — porecla e indiferentă, — dar e vremea să l pornim din toate puterile. Să ridicăm deci vălul de pe toate minciunile cuvioase, să le zicem pe nume păcatelor cari bântuie societatea noastră și să aducem un suflu aspru de sănătate, care să înviorze viața noastră publică. Și să nu ne temem de sughilele cărcotașilor mărunți. Așa a fost de când e lumea: numai peste ruinele de cadavre s'a putut înfrige pe parapet stesgul biruinții.

În serviciul acestei idei s'a angajat și scriitorul articolului »Două culturi« și călăuzit de intenții curate s'a năzuit să înfrățeze o problemă de mare interes pentru noi. A avut desigur judecări pripite, afirmații neîntemeiate acest articol, dar fondul lui — cum am văzut — nu e brodat pe un neadevăr, ci dimpotrivă e izvorit din preocupările noastre zilnice. Iată de ce e nejustificată violența surprinzătoare a dlui Aurel C. Popovici și desgustătoare injuriile acelu cor de cărturari improvizati, cari s'au socotit în drept să și părăsească adăpostul tăcerii care i a ocrotit.

Nu ne dor nici îngâmările presei maghiare. Am fost totdeauna de credință că un popor care are puterea de-a nu-și ascunde păcatele, nu e lipsit încă de puțința premenirii sănatoase.

Octavian Goga.

Sașii judecați de un sas.

Fostul deputat sas, Lutz Korodi, surghiunit de urgia persecuției guvernului de pe pământul țării ungurești publică în numărul de Iunie al marelui reviste germane »Preussische Jahrbücher« un articol de informație și polemică asupra chestiei naționale din Ungaria.

Amintim deocamdată numai că dl Korodi supune atitudinea politică a sașilor unei critici documentate, adunând și grupând în succint argumentele atât de grele împotriva actualei politici guvernamentale a sașilor. Dacă aceleași argumente venite de la noi nu au fost în stare să schimbe politica săsească, nu credem că glasul atât de autorizat al fostului lor coleg, să poată înfruntă vederile politice ale deputaților sași.

O schimbare nu poate veni decât de la curentul de reacțiune ce s'a ivit și se întărește în liniște în sinul poporului săsesc contra politicii deputaților lor. Dl Korodi însuși constată acest curent care va trebui să vie odată și să răstoarne toată aceea minciună fățarnică și fără sens ce să chiamă politica partidului săsesc în cameră.

Reținem deocamdată numai următoarea observație atât de justă și de pătrunzătoare a dlui Korodi, care arată cum, privind chestiunea din depărtare, el s'a ridicat de-așupra îngustului punct de vedere al conaționalilor săi. Oamenii politici unguri vor să trateze chestia săsească deosebit de restul chestiei naționale din Ungaria. *Dar ea nu poate fi desprinsă din complexul chestiei naționale care alcătuiește un ce întreg și deci trebuie judecată din același punct de vedere ca situația celorlalte popoare asuprite în Ungaria.*

Dela Cluj.

In chestia fondului școlastic din Cluj.

Ni-se cere publicarea următoarelor:

Onorată Redacțiune!

Deși știu, că lucrurile noastre clujene nu vă plac de loc și nu publicați bucuros știrile ce vi se trimit de aici căci sunt lucruri slabe, totuși mă rog să dați loc în prețuța noastră »Tribuna« șirelor de mai jos că doară să va afla cineva dintre cititorii săi ne spună calea pe care avem să mergem ca să ajungem la scop?

Avem un fond școlastic pentru înființarea unei școli de fete în Cluj. Statutele sunt aprobate de ministrul Interne.

Fondul este interconfesional. Acum sunt 3 ani a fost ales de președinte dl protopop Dăian iar în comitet cam tot acele persoane cari sunt și membrii curatoratului dsale dela biserică.

În adunarea aceea cu niște sofisme și apucături lezultice s'a votat contra statutelor 30 de mii coroane împrumut cu 4% bisericii unite din Cluj, pe timp de 30 de ani. Fiindcă creditorul care a dat banii împrumut (comitetul fondului) a devenit el și datoratul, datoratul (curatoratul bisericesc) acum nu vor să știe de creditor. Președintele curatoratului nu vrea se dea seama la președintele fondului despre gospodăria sa. A fost provocat dl Dăian încă în vara trecută în »Lupta« din Pesta se convocase adunarea fondului. A făcut ca peștele. În ast an a fost rugat în scris de vre-o 14 membri se convoace adunarea și se dea samă. A răspuns tot în scris că-i pare bine de viul interes și că și dorința d-sale cea mai ferbinte este să se scape de fond cât de curând,

In atențiunea parohiilor!

SZENTGYÖRGYI OSZKÁR,

pletor de firme de embleme de biserică și auritor,
Marosvásárhely, Kossuth Lajos utca 26.

De atunci au trecut luni de zile și nu se iște să și împlinească dorința, a cărei realizare numai dela d-sa stărnă. Alacerea aceasta nu se ține de Consistor fiind fondul interconfesional, prin urmare nu este unde se arată lucrul și a se cere remediu de drept, numai la forurile civile. Este întrebare însă că aceste foruri ce vor zice atunci când vor afla că există un fond școlastic românesc cu care se face gospodărie contra statutelor aprobate de ministru?!

Cu toate treburile românești stăm noi clujeni cât se poate de rău, dar cu fondul acesta suntem chiar de poveste. Ce ar fi de făcut oare, on. Redacțiune ca se mântuim ce se poate întra astfel de împrejurări ca să nu pierdem totul? Cătră cine se ne adresăm? căci domnii noștri din Cluj nu-și bat capul cu treburile de aceste bagatele.

Un membru vechiu al fondului.

Din străinătate.

Părechea regală șvediană la Berlin. Din Berlin se anunță că părechea regală șvediană a sosit Sâmbătă în capitala Germaniei, fiind întâmpinată la gară de împăratul Wilhelm și împărăteasa Augusta Victoria, de principesa moștenitoare și de principii și principesele casei domnitoare. Regele și regina Suediei au fost salutați pe »Plaza Paroluului« de primarul Kirschner în numele orașului Berlin. În vorbirea sa primarul Kirschner a accentuat prietenia și înrudirea dintre casa domnitoare a Șvediei și dinastia de Hohenzollern, precum și numeroasele interese economice, politice și culturale, cari leagă cele două state. Regele Gustav a mulțumit călduros pentru primirea cordială ce l-s'a făcut. La 7 ore seara părechea regală a vizitat pe împărăteasa Augusta Victoria apoi s'a dat un prânz de gală pe galeria de tablouri din Castel în onoarea înalților oaspeți.

† Ioan Fersigan.

Vineri, o zi senină de Maiu, s'a stins, în puterea vieții, ca o lumină suflată de vânt, cel mai pașnic profesor dela liceul din Beiuș, Ioan Fersigan. Moartea l-a fost năprasnică. Vineri dimineața era încă deplin sănătos, se pregătea de școală, unde urma să fie prelegeri preparative cu absolvenții clasei a VIII. Dar în momentul de a pleca moartea l-a ajuns pe neașteptate răpindu-l dintre noi în regrete generale ca sguduit și tremurând de aceasta neașteptată și nemiloasă răpire.

Ioan Fersigan a fost blând și înrăpat, imdebit cu multe virtuți și lipsit de ori ce fățarnicie și răutate. A trăit școale și pentru școală. Idealul vieții sale a fost înrăpat înformarea caracterelor nobile din vârstarele încredințate îngrijirii lui. Și douăzeci de ani, cât a slujit la catedră a dat dovadă de o rară înțelepciune și de un talent, pe care la folosit pentru binele neamului și mândria gimnaziului. El pleacă dintre noi și al săi chiar acum, când viața tihnită se sălășluise în înfinitatea lui familiază, trecută prin multe încercări.

Studiile medii le-a terminat la gimnaziul catolic de Oradea mare. Filosofia și teologia la Budapesta. După aceasta a fost numit profesor de limbile clasice la gimnaziul din Beiuș. După ce a fost hirotonit întru preot, primi pe rând titlul de diacon onorar, asesor consistorial etc.

Ca profesor s'a distins și prin lucrarea a mai multor manuale de de școală. A prelucrat »Grammatica latină« pentru clasele inferioare. Tot așa »Sintaxa limbii latine«, »Carte de cetire« pentru limba latină. A tradus pe Demosthenes în românește și alte lucrări din clasicii vechi.

Înmormântarea i-s'a făcut Duminică după amiază, cu o pompă rară, în fața unui public numeros. Dela gimnaz în corpore a leșit întreaga studențime, cu steag cernit în frunte, petrecân-

du-l până la groapă. A urmat apoi corpul profesorului, reprezentanții bisericilor, prietini, cunoscuții, admiratorii lui și alt număr public.

La slujba înmormântării a participat Rev. dn G. Marienescu, cu asistenta preoților V. Stefanica, profesor, D. Papp (Ujic), G. Ardelean (Negru), S. Kövály (Iovăniș), Boros (Șoncailș), Varju-Cloara (Finis), I. Iepure prof., R. Gedeon-Cupar și I. Stan.

Panegiricul l-a ținut în termeni calzi profesorul I. Stan, arătând în culori vii faptele nobile ale răposatului. La mormânt cuvântul de adio l-a ținut profesorul Gedeon-Cur. Răspunsurile funebrele, compozițiile lui T. Lugojan, le-a cântat dulos cele două coruri gr.-or. și gr.-catolice îmbinate.

Reposatul lăsa în urmă o soție întristată și trei copilași.

Fie-l odihna pașnică precum sufletul lui pașnic a fost! Dzeu să-l odihnească și să-l primească în lăcașurile dreptilor, căci om drept a fost. *Sentn.*

Dela Oravița.

Prezidiul »Reununii române de cântări din Oravița-montană pe calea asta roagă pe toți acei domni, doamne și reuniuni, cari ori și când au împrumutat partituri, cărți și altele dela reuniunea noastră, să binevolască a le reînpoia cu atât mai vărtos, cu cât partiturile sunt de un mare preț, și volm a împodobi inventarul a acestei reuniuni de un nume istoric; volm mai departe a face și analele corului nostru, dar în fine declarăm și aceea, că știm la cine să află partea cea mare a obiectelor împrumutate dela reuniunea noastră.*)

Oravița, la 1 Iunie 1908.

Dr. Mihai Grosșan,
preș. reuniunii.

*) Toate foile românești sunt rugate a reproduce rugărea asta.

NOTĂȚI.

ARAD, 2 Iunie n. 1908.

— Redacțional. *Din cauza sftelor sărbători de mâne și poimâne (Constantin și Elena și Înălțarea Dnului) proximal număr va apărea Vineri la orele obișnuite.*

— Grandomanie ungurească. Se scrie din Londra: Ziarele de aici fac mare haz de un eatalog împărțit cu ocazia unei expoziții ungurești la Londra. Prospectul începe cu pomposul motto: »Extra Hungariam non est vita« și face cunoscut Angliei că Ungaria este un Stat independent, legat de Austria »numal« de regența aceleiași dinastii și de »oarecare anumite« interese regulate la 1867.

Mai departe prospectul unguresc are aerul de a pretinde că nemurirea lui Shakespeare este datorită literaturii ungurești și că »nici într-o limbă nu s'a tradus cu atâta exactitate operele lui Shakespeare«. În ce privește interpretarea dramelor marelui scriitor, ea se face la teatrul național din Budapesta mai cu mult talent decât chiar la Londra (?).

— Manifestul studenților croați dela universitatea din Praga. Studenții croați înscriși la universitatea din Praga au lansat următorul manifest în ziarele cehe:

Studenții croați dela universitatea din Praga protestează în mod demn față de scorniturile

orice incorectitate în executare. — La dorința se trimit desemnuri porto-franco.

Cu distincție stimă:

Szentgyörgyi Oszkár.

Săvârșește orice lucru în branșa aceasta în mod de gust frumos și trainic pe lângă garanție. Însămnez că pictarea bisericilor am studiat-o în decurs de mai mulți ani în București și în celelalte orașe mai mari ale României și așa e eschisă

minchwoase ale ziarelor maghiare și ale câtorva ziare vieneze, că tinerimea croată ar trăi în lipsă și suferință și că părăsirea de cehi, a trebuit ca să-și câștige cele necesare pentru traiu muncind în magazinele căilor ferate austriace. Ne ținem de dorința ca să desmințim și să declarăm aceste știri de niște minciuni scârboase și demne de acela cari le-au născocit. Din contră aducem sincerile noastre mulțămite marelui public boem pentru primirea extraordinară de călduroasă și pentru simțămintele de încredere ce și le-a manifestat. Nu numai colegii noștri cehi ci și poporul boem dar cu deosebire ilustrii profesori ai universității în frunte cu Magnificența Sa dl. rector dr. Gall și decanii dr. Heller și Niederle în tot felul posibil s'au interesat de noi și ne au ținut astfel de servicii de cari nici odată nu ne vom uita. Cetățenii orașului Praga cu concursul primarului dr. Grosse jun. îndată la sosirea noastră și-au manifestat simțămintele de iubire ce exista între cele două națiuni, prin acela că au asigurat întreținerea a 36 de studenți croați din cei mai săraci. Orașul liber regesc Praga și ilustrii profesori ai universității le aducem sincerile noastre recunoștințe și mulțămite, noi studenții croați din Zagreb de prezent studenți ai universității cehi din Praga.

— Iar s'a comis »trădare de patrie«. Foile ungurești, ca de pildă fișulca »Fügetlenség« din Arad s'a năpusit acum asupra gimnaziului român din Brad. Până mai ieri alaltăieri era gimnaziul din Brașov la ordinea zilei, acum a venit rândul celui din Brad.

Numitul ziar între altele zice, că elevii gimnaziului român din Brad au atacat pe »studenții« dela școala elementară din Brad în 15 Martie — sărbătoarea națională ungurească — l-au smuls tricolorul de pe piept și l-au aruncat în Criș. Corespondentul care telegrafiază în luna lui Iunie despre »trădarea de patrie« din 15 Martie poartă despre gimnaziul din Brad, căci despre cel din Brașov numai are material peana »patriotică«. Auzi acolo, niște elevi de 10—12 ani — căci la Brad sunt numai 4 clase — să facă demonstrații politice antimaghiare! Și știm sigur că corpul profesoral dela gimnaziile românești interzice elevilor ca să facă politică.

— Monumentul soldaților francezi căzuți la Fünfkirchen. La începutul secolului trecut din revărsarea armatelor lui Napoleon asupra Europei, au ajuns cete rătăcite și în partea apuseană a țării noastre. Ungurii sprijiniseră Austria în mai multe lupte contra Franței, căzând atunci numărâși soldați pe colinele de dincolo de Dunăre. Orașul Fünfkirchen (Pécs), de sigur în urma unei înviațiuni venită de sus, a săvârșit Duminica trecută un act de caracter diplomatic inaugurând peste mormântul soldaților francezi adorabili acolo un monument. La solemnitatea inaugurării în numele guvernului era de față secretarul de stat Bolgár Ferencz. Din partea diplomaților franceze a asistat consulul din Budapesta, vicecomitele Fontenay, care înlocuia la acest act pe marele ambasador francez dela Viena, pe Crozier, acesta neputând veni din pricina unei îmbolnăviri neașteptate.

S'au rostit din acest prilej toate de curiozitate. S'a beut întru sănătatea lui Fallières, pentru prosperarea armatei franceze și societatea maghiaro-franceză. S'a cântat »Cel doi grenadieri«. — Partea finală Marseillaise s'a cântat de întreg publicul prezent.

Grandomania maghiară a ținut să se eșofeze și de astădată. În tirade răsuflate s'a spus că națiunea maghiară întrunește toate calitățile de rasă a nobilei nații franceze. Da, națiunea maghiară e cea mai aleasă pe fața pământului. Ea e întruchiparea a tot ce constituie lamura însușirilor celorlalte popoare. Gogoman'a asta s'a accentuat în raport față cu germanii la desvălirea statuei poetului Lenau la Csafád, față cu englezii de ne-nămurate ori, față cu statele unite la inaugurarea statuei lui Washington, față cu italienii în tiradele pentru Garibaldi, față cu japonezii prin saba trimisă în dar lui Togo. La facerea lumii stăpânitorul l-a încărcat cu toate darurile sale.

Acum francezii n'o să mai poată de dragoșia lor...

— Dl. Ioan Drăgălina originar din Caransebeș, maior în armata română la batalionul 7 de vânători din Cernavoda, a avansat la 10 Maiu la gradul de locotenent-colonel și totodată a fost numit comandant al școlii militare de infanterie din București. Felicitările noastre!

— Examen școlar. Sâmbătă în 10/23 Mai c. s'a ținut examenul la școala primară gr.-or. rom. de băieți și fetițe din Halmagiu în prezența șefului tractului M. On. dn. Cornel Lazar, ca și inspector școlar. Fiind în acea zi târg de săptămână în Halmagiu au fost la examen și mai mulți proști și învățători din tract, dintre cari m'a îndulășat mai mult prezența dlui învățător Nicolae Magier din Vidra, — amovat din post, decurând, de către comisia administrativă a comitatului Arad, — de pe fața căruia citeam expresia amarelui indignării, că numai dănsul nu se bucură estimp și nici în viitor de o zi atât de măreață pentru învățător și elevii săi.

Atât răspunsurile elevilor dlui învățător Mihail Vidu, din clasele I și II cât și ale fetițelor, instruite de dna învățătoare Cornelia Teaha născ. Moldovan au mulțumit pe deplin publicul asistent. Ne-au uimit cu deosebire răspunsurile din socoată date de elevii dlui Vidu, care, se vede, a pus foarte mare pond pe acest studiu, de mare importanță pentru băieți, în mare parte de țărani, cari după împlinirea anilor de școală cei mai mulți rămân la economia câmpului.

Pe lângă răspunsurile excelente ale elevilor dnei Teaha ne-a plăcut foarte mult recitarea unor poezii alese, declamate cu multă gingășie, precum și lucrurile de mână de o adevărată artă, ale mătrelor, cari împodobiau, sături de frunza de gorun, pereții saiei de învățământ.

Se cuvine să aducem și aci laudă și recunoștință dlui învățător Mihail Vidu, ca unui adevărat învățător-model din tract, precum și țărerei învățătoare dnei Teaha, cari împreună au lucrat cu zel și sărguință la cultivarea și luminarea mătrelor.

Dorim ca și în viitor să putem înregistra astfel de știri din Halmagiu, unde pe lângă cel din oraș mai cercetează școala și băieții din tract. Un asistent.

— Nenorocire. La fabrica de vagoane din loc s'a întâmplat ieri dimineață o nenorocire. O grindă de fier a căzut de pe coperiș și a frânt piciorul drept zilerului român George Crișan care a fost îndată transportat la spital.

— Moarte grabnică. Ieri după amiază a venit la Arad jandarmul dia Bitania Ion Duca și s'a dus să se scalde în Murăș. În timpul scălzii Duca a avut atac de inimă și momentan a murit. Faptul acesta a produs mare panică în baie.

— Ucigașul părechei regale spaniole înhățat. Din Lisabona se anunță că acolo a fost deșinut complicele anarhistului Morralles, care a aruncat o bombă înaintea trăsuri regale cu ocaziunea căsătoriei regelui Alfonso. Atentatorul va fi predat autorităților spaniole. Poliția însă e convinsă, că atentatorul a fost numai o unealtă oarbă a lui Morralles și atentatul s'a comis în urma unei intime conspirații anarhiste.

— O lămurire. Primim următoarele: În nrul 105 al »Tribunei« dl. A. Gavra notar cercual în Buntești vine și cere că a se spăla de păcatele naționale săvârșite. Și susține că cele scrise despre d-sa cu prilejul alegerii congregaționale în Buntești sunt »loate scornituri și minciuni«. Ii suntem mulțumitori și recunoscători dlui Gavra pentru aceasta »întâmpinare« de »desvinovățire« căci îl batem cu propriile d-sale mărturisiri.

D-sa se crede cu tot prețul român bun. Frumos!

Dar românii din Beluș, cari sunt membri hotărâți cei ai partidului național, nu uită, că d-nul Gavra pe vremea alegerii părintelui Lucacu a făgăduit, că va lucra pentru candidatura națională, căci — zicea — și eu sunt român și sângele apă nu se face. Și cu toate aceste promisiuni, nu uităm, că din Buntești, unde dl Gavra este notarul partidului național, n'a avut decât trei voturi. Nu uităm, că atunci dl Gavra a fost expus deșprețului alegătorilor partidului național.

Nu uităm, că pe aceea vreme »Tribuna« îl ținuse la stâlpul trădătorilor de neam.

Nu uităm, că referitor la cele scrise despre el n'a dat nici o lămurire, ci le-a lăsat să rămână

pe de-aintregul în picioare, ca nici noi să nu le uităm niciodată.

Astfel și la alegerile congregaționale, partidul național n'a uitat ca pe dl Gavra nu numai să nu-l »propună«, dar absolut să nu poată veni în combinație.

E de crezut, că din partea kossuthiștilor ar fi fost pus în candidație, dar aceasta candidare a fost delăturată nu la dorința dlui Gavra, ci din alte motive.

Și dacă afirmă, că a fost poftit la candidație din partea partidului kossuthist, crede dlul, c'ar fi putut ajunge în combinație și la partidul național?

E prea bruscă această sfidare a principiilor politice ce mărturisim.

După toate acestea să creadă dl Gavra că nu i putem invidia »vaza și autoritatea« și celce au principiul și program hotărât în viața politică, și cari înțeleg astfel să se manifesteze în viața publică, vă asigură, că nu râvnesc să se bucure de vaza și autoritatea ce credeți că o aveți. *Correspondent.*

— Primirea elevilor în institutu surdo-mușilor din Timișoara. Inspecționarea institutului subvenționat de stat a surdo-mușilor din Timișoara la finea lunii Iunie a. c. va lua elevi pe anul școlastic viitor.

Pentru primire în institutul de sus numit numai acei părinți pot petiționa, a căror prunci în etate de 7—10 ani sunt și în comitatul Timișului, Caraș-Severinului sau în Torontal locuiesc.

În clasele superioare se primesc și de acei elevi, cari nu sunt muși din naștere și așa mai târziu au asurzit.

Primirea în școala surdo-mușilor dela inspecționarea institutului trebuie cerută, petițiunea însă la direcțiunea institutului se fie trimisă.

La petițiune următoarele documente sunt de lipsă ale alături:

- extras de naștere (carte de botez);
- atestat dela medic, în care se dovedește cauza asurzirei;
- testimoniu de oltuire;
- testimoniu dela comună, în care se arată starea materială a părinților; în cas, că acest testimoniu e de paupertate, petițiunea e scutită de timbru.

e) acei părinți a căror stare materială le permite de a plăti pentru susținerea pruncului în școală, sunt datoraji a alături la petițiune o revelațiune juridictică, în care se deoblig, că vor plăti regulat ratele prescrite.

Tipăriturile de lipsă pentru suplimentele de sub punctele b) și d) se capătă gratis dela direcțiunea școlii.

Acei părinți, cari pentru susținerea pruncului în an 200 de coroane sau cel puțin 100 de coroane plătesc, vor fi prorogați.

De elevi fără avere institutul se va îngriji. Părintele însă îndatorat cu documente a arăta, că e neapt să plătească.

Didactru pe an e 40 de coroane. Părinții fără nici o avere și de aceasta sumă mică vor fi scutiți.

Pentru proviziune la fiecare lună e de plătit rata, didactru însă în două rate se poate solvi.

De haină părinții sunt îndatoraji a se îngriji. Rugăm interesații, că petițiunea cât mai de curând, dar mai târziu până în 15 Iunie a. c. să se trimeată la direcțiunea institutului surdo-mușilor din Timișoara.

— Contra răului de mare. În cercurile medicale din New York se discută mult descoperirea profilactică făcută de un căpitan de vapor al companiei »Norddeutscher Lloyd«, a unui medicament contra boalei de mare. E vorba de bromoral, trecut în farmacopie între preparatele de brom și narcotice și care n'are nici o influență dăunătoare asupra organismului. Bromoralul împiedică răul de mare și durerea de cap și trebuie luat înainte de imbarcare pe vapor.

— Raisuli angajat la »Variété«. Cu toate desmințirile publicate totuși se adeverește știrea că Raisul, șeful bandeii de tâlhari din Maroc, va apare pe scena unui teatru de varietăți.

Cunoscutul impresar Marinelli a obținut angajamentul lui Raisul și-l prezintă publicului din Londra.

— **Cercul Schmidt** continuă în fiecare seară să atragă publicul din Arad. Programul fiecărei seri este variat și cei doi atleți ruși atrag în deosebi.

— Prin efectul miraculos al cremei „Aranka de Mintschek”, orice damă se face frumoasă ca în basme. Prețul unui borcan 1 coroană, borcan mai mare în culoare roză 2 coroane. Săpun «Aranka» 70 filerl. apă de spălat «Aranka» 1 cor., pudră «Aranka» 1 cor., mare 2 cor. Cine dorește să aibă un păr frumos blond să folosească apa de păr «Aranka». 1 sticlă 1 cor., una mare 2 cor. Cui îi încăruntăse părul să folosească regeneratorul de păr 1 sticlă 2 cor. Se pot căpăta numai la fabrica datorului: laboratorul chimic Mintsek Géza. Kecskemét.

D'ale meseriașilor.

Sfințire de steag.

Primum din Blaj următoarea invitare la serbările, ce se vor ține cu prilejul sfințirii steagului »Societății meseriașilor din Blaj«, în 14 și 15 Iunie n. 1908 (întâia și a doua zi de Rusali).

PROGRAM:

Duminică în 14 Iunie.

a) Participare în corpore la serviciul divin în biserica catedrală în orele 8 și jumătate.
b) Seara orele 8 și jum. concert și teatru în sala hotelului »Univers«.

Luni în 15 Iunie.

c) La orele 8^{1/3} ducerea în corpore a steagului în biserica catedrală și asistare la sf. liturgie; iar după sf. liturgie sfințirea steagului în piața dinaintea catedralei. La batera cufelor să va cântă un imn ocazional de corul societății meseriașilor sub conducerea măiestrului Iacob Murășanu.
d) Imediat după actul sfințirii deschiderea expoziției lucrărilor industriale a membrilor societății.

e) La orele 1^{1/2} masă comună în hotel »Univers«.
f) La 4 ore după prânz petrecere populară în grădina din Veza.

Gavril Precup,
prezident.

Augustin Grușia,
secretar.

Dela clubul parlamentar al naționalităților.

— Prin telefon. —

Clubul deputaților naționaliști ține azi după amiază ședință, discutându-se atitudinea ce se va opune proiectului despre instrucțiunea elementară gratuită prezintat de Apponyi.

Se va stabili și programul acțiunii de vară a partidului, al cărui principal punct e agitația ce se va porni în interesul sufragiului universal.

Din cameră.

— Ședința dela 2 Iunie n. —

— Prin telefon. —

Pe coridoare ministrul Apponyi a avut un schimb de cuvinte cu Justh, din pricina proiectului despre instrucțiunea elementară gratuită. Apponyi a declarat că e învoit să-și retragă proiectul, Justh însă a spus că aceasta deja nu se mai poate. Probabil că se va face uz iarăși de »lex Nagy Emil« lungindu-se ședințele în favorul desfășurării rezezi a discuției. Justh dorește ca cel târziu peste două săptămâni să înceapă feriile de vară.

Prezidiază Rakovszky.

La ordinea zilei e novela codului penal.

Vorbesc Nagy Sándor, Farkasházy, Nagy Dezső, contele Eszterházy Miklós și Fenyvesi Soma propunând diferite modificări, dintre cari unele se adoptează.

Economie.

Plantarea de pomi în Șura-mare.

Reuniunea română agricolă sibilană, precum se știe, împarte membrilor săi din câte o comună la an câte un altoi, măr pătut, sau alt soi de meri. Scopul urmărit este, ca cultivatorii să se îndeleptescă cu cultură în masă (în mare) a puține, dar cu atât mai alese soiuri de poame. Predarea altoilor e împreună de regulă cu instrucțiuni teoretice și practice din pomărit, ba altoii dăruiți să pun în pământ, se plantează în grădinile membrilor prin anume trimiși ai comitetului Reuniunii. Cu un cuvânt, și această lucrare a harnicilor noastre Reuniuni, e că se poate sărbătorească pentru noi sătenii, cari numai arareori ne bucurăm de oaspeți distinși, anume veniți să stea cu noi de vorbă, să ne dea poze de înaintare.

Comitetul Reuniunii, prin mijlocirea parohului nostru Nicolae Oprîș și a învățătorului Ioan Oprîș, ne-a adus de cu vreme la cunoștință, că în primăvara de față vom primi câte un altoi măr, care va fi plantat în grădina fiecărui membru, și că în acest scop să pregătim gropile de lipsă și cum să le pregătim.

Duminică după sf. Paști, trimișii Reuniunii dnl Aurel Cosciuc, membru în comitet și secretarul Vic. Tordășianu, au sosit în mijlocul nostru, întâmplați de dragostea obștei noastre, însetate de povețe. După sfânta slujbă bisericească ne-am adunat cu mic cu mare în curtea școlii, unde secretarul Tordășianu ne împărtășește scopul ce Reuniunea îl urmărește prin lucrarea de față și ne roagă pe toți să ascultăm prelegerea directorului nou înființatei școlii economice consistoriale a dlui A. Cosciuc.

Di Cosciuc începe prin a ne vorbi despre prășirea pădureților și stăruie să ne folosim mai ales de pădureții prășiți de noi înșine din simburii. Trece la strămutarea pomșoșilor, apoi la altoire, la uneltele de folosit și ajunge la croirea altoilor, lucruri pe cari ni le-a predat în mod nu se poate mai la înțeles. Ajungând la plantarea altoilor ne arată cum are să se sapa groapa; cât de adâncă și cât de largă are să fie, cum trebuie să urmărim cu pământul scos din groapă, cum să fie și cum să se bată parul, de care are să se lege altoiul, cum să urmărim la ciontarea rădăcinilor și a crenșurilor, etc. După instrucțiunea practică, dl Cosciuc a luat în mână pomul, și cu ajutorul uneltilor de pomărit, l-a trecut prin toate lucrările până la așezarea lui în pământ. Dela grădina școlară am trecut în grădinile altor membri, unde ni s-au dat nouă povețe. După toate cele auzite din graul dlui Cosciuc, trebuie să ne bucurăm, că atât consistoriului, cât și Reuniunii agricole i-a succes să câștige pe acest tânăr priceput și harnic la lucrările lor, ce tind la răspândirea cunoștințelor din economie și prin aceasta la bunăstarea și înflorirea noastră economică.

Terminele lucrările din pomărit, ne am întrunit în sala mare a școlii, unde secretarul Tordășianu ne-a vorbit timp de aproape 3 ore despre foloasele însoțirilor de tot soiul. Ne-a arătat la ce anume rezultate au ajuns tovarășii agricole, temelate cu concursul reuniunii agricole, cum ele dispun de mașini de sămănat, de pluguri și sistem Sack, de grape de mușchi, de tăvăluguri, de triore, și până și de mașini de îmblățit, al căror preț se apropie la 10.000 cor. Ne vorbește cum prin mijlocirea tovarășii se pot procura semințe fel de fel, pomi, vite de prăsilă, etc.

Trecând apoi la însoțirile de credit sătești sistem Raiffelsen, arată cum ele se alcătuiesc cu puțini bani și cu toate acestea prin ele ne putem ajuta la cumpărări de moși, la cumpărări de unelte economice, la cazuri de perire a vitelor, la asocieri de lăptării și untării, etc. etc. Ne arată roadele binecuvântate, la cari au ajuns însoțirile alcătuite de concursul reuniunii agricole și cum unele din acestea astăzi lucrează singur cu capi-

talele depuse la ele spre fructificare, cu fondurile de rezervă și cu cotele de câte 20 cor. ale părtașilor, și cum prin urmare ele nu mai datează cu nimic la alte bănci, etc. De încheiere, în cându-ne cunoscutul articol »Bănci și tovarășii« din nrul 19 al »Rev. Econ.«, în care se pledează împotriva înființării de bănci pe acții, apelează la noi să alcătuim o însoțire Raiffelsen în Șura-mare.

După dl Tordășianu la cuvântul parohul Nic. Oprîș și arată cum reuniunea agricolă prin trimișii săi, cari ne caută la vetrele noastre, nu urmărește decât scopul luminării și a bunel stări în însoțire. Exemplul vrednic a sfat vrednicilor urmași și astfel înscriș-au cam 30 economi la însoțire. Aceasta s'a și constituit și a ales prezident pe parohul N. Oprîș, iar la celelalte posturi tot fruntași. Dl Tordășianu a luat angajamentul să pregătească actele recerute la înregistrarea firmei și astfel în scurtă vreme o să avem în Șura-mare un așezământ, care va lucra la fericirea vremelnică a noastră.

Dacă și această lucrare a fost de Dumnezeu binecuvântată, vrednicia îi revine parohului Nic. Oprîș, învățătorului I. Oprîș și dsoarel Sofia Vasiliu, cari cu toții au fost la posturile lor.

»Invingătorul«.

Proba laptelui. Că este în lapte pusă apă sau nu, ne putea încredința prin probă următoare: cufundăm în vasul cu lapte un ac curat și lung, încetul și oblu în sus îl scoatem în răși. Dacă laptele e curat, atunci rămâne vreme picur de lapte pe ac sau în capetul acului, dacă însă laptele curat e amestecat cu apă etc. etc., laptele, respective picurii de lapte numai decurg în jos așa, că acul îl scoatem din lapte curat cum a fost.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta

Budapesta, 1 Iunie 1908.

INCHEEREA la 1 ORĂ:

Grâu pe Oct. 1908 (100 kg.)	20.68—22.70
Secară pe Oct.	17.86—17.88
Ovăș pe Oct.	14.26—14.28
Cucuruz pe Iulie 1908	13.28—13.30

INCHEEREA la 4 ORE:

Grâu pe Oct.	20.66—20.68
Secară pe Oct.	17.84—17.86
Ovăș pe Oct.	14.28—14.30
Cucuruz pe Iulie 1908	13.26—13.28

Prețul cerealelor după 100 kg. a fost următorul:

Grâu	
De Tisa	22 K. — 23 K. 60 fil.
Din comitatul Albei	22 » 45—23 » 35 »
De Pesta	21 » 80—23 » 40 »
Bănățenesc	21 » 70—23 » 30 »
De Bacica	22 » — 23 » 40 »
Săcară	19 » 90—20 » 20 »
Orzul de nutreț, cvalit. I.	13 » 50—13 » 80 »
» de cvalitatea II.	13 » 10—13 » 50 »
Ovăș de » I.	14 » 80—15 » 10 »
» » » II.	13 » 90—14 » 70 »
Cucuruz vechiu	» — — — — — » — »
» nou	13 » 15—13 » 35 »

Redactor responsabil provizor Sever Bocu.
Editor proprietar George Nichin.

„Wällischhof“

sanatoriu

aranjat după sistemul dr. Lahman, cu toate întocmirile moderne ale terapiei fizicale și dietitice, jumătate oră depărtare dela Viena în regiune romantică și sănătoasă.

Posta și telegraf: Maria Enzensdorf (bei Wien).

Cu deslușiri și prospecte stă la dispoziție direcțiunea și medicul șef al stabilimentului

Dr. Marius Sturza.

BĂILE BUZIAȘ

stațiune de căi ferate, postă și telegraf.

Dela gara de nord din Pesta vagon accelerat direct. Seizonul dela 15 Mai—15 Septemvrie.

Băi speciale pentru bolnavi de inimă pentru boale femeesti, la boale de beșică și rinichi, la boale de piatră și nisip, cataruri de intestine și de stomac. Contra anemiei, contra limfaticismului și contra rachitamului, contra slăbiciunii generale și contra boalelor de femei. Izvoare ra-

dioctive cu acid carbonic și sărate și izvoare fenginxase cu acid carbonic. Prospect se trimite la dorință. **Direcțiunea băilor.**

PRODUSELE DE ACID CARBONIC

ale băilor Muschong-Buziaș.

— se expoartă în afară de cartel imediat în orice cantitate acid carbonic curat, natural — din izvoarele renumite ale băilor Buziaș. **Să nu se confunde cu apele produse în mod artificial, cari n'au conținut așa bogat de acid carbonic.**

Serviciu prompt și conștientos!!

Adresa telegrafică: Muschong Buziasfürdő Interurban telefon 18 sz.

Premiat cu primele 16 premii în anii 1902, 1903 și 1904.

Kállai Lajos fabricant de motoare.

BUDAPEST, VI. Gyár utca 28.

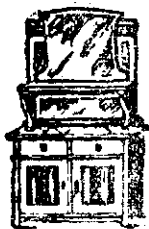
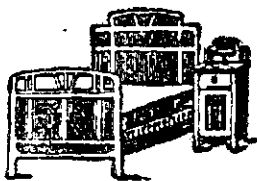
Motoarele lui de benzină și treerătoarele cu locomobil de benzină

au fost distinse la toate expozițiile cu medalie de aur.

Fiecare în interesul propriu, dacă cere preț-curent și explicații despre aceste treerătoare cu motor de benzină recunoscute în toată țara de cele mai bune, precum și despre alte mașini agricole.

Fabrica de motoare a lui Kállai Lajos, în anul acesta a fost din nou decorată cu medalie de aur de stat.

Avem onoare a aduce la cunoștință on public că ne-am lărgit atelierul propriu de tapiserie, măsar, strungărie și de mobile, unde putem satisface și gusturile cele mai delicate. Prețurile noastre sunt foarte solide. Lucrul nostru solid și serviciul prompt a fost recunoscut din mai multe părți. Funcționarilor de stat și oficerilor le facem prețuri de favor.

Pelleyné și Schmidt.
Oradea-mare, strada Teleky nr. 24.

TORMA JÁNOS ȘI SOȚUL

fabricant de instrumente muzicale

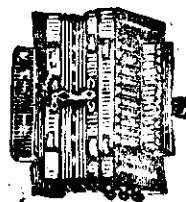
ZOMBOR, Király utca 2 sz.

Mare depozit de instrumente cu coardă de alamă și de lemn precum tambure și harmonice.

Tot felul de reparaturi în branșa aceasta se săvârșese în mod special și cu prețuri estine.

Coardele quintiste din străinătate și din țară în mare a — sortiment —

Serviciu prompt. Prețuri favorabile!

Anunț.

În comitatul Bihor, în hotarul comunei Kőtegyán și Ant. e de vânzare prin parcelare

un domeniu de 1100 jugere de pământ cu toate edificiile economice și pădure. Pământul după secere se poate lua în posesiune. Cumpărătorii să se adreseze subscrisului.

Oradea-Mare (Nagyvárad).

Dr. George Roxin,
advocat.

AVIZ.

Prin aceasta aduc la cunoștință acelor stimați părinți, cari doresc ași înscria băieții la vr'un gimnaziu unguresc, pentru de ași însuși limba perfect, — cumcă în orașul Karczag (com. Jász-Nagy-Kun Szolnok) în linia principală Szolnok-Nagyvárad, să află gimnazul superior reformat — care, considerând că orașul și provinciul e curat maghiar, e foarte acomodat spre acest scop. Aflându-se aici și biserică gr. or. cu limbă liturgică grecească, astfel băieții au ocașiune a fi instruați și în cele religioase corespunzător. Acei stimați părinți cari doresc ași înscrie băieții pe anul școl. 1908/9 aici sunt rugați a se adresa la subscrisul, — carele la dorință se va îngriji de locuință și vipt corăspunzător fie la profesori fie la familii private.

Cu stimă:

Nicolae Popescu,
paroh gr. or.

Labor Bereș

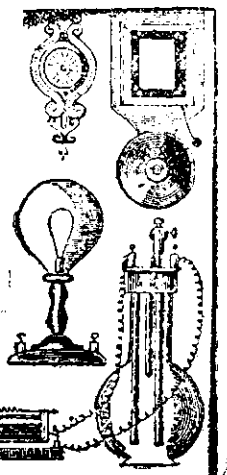
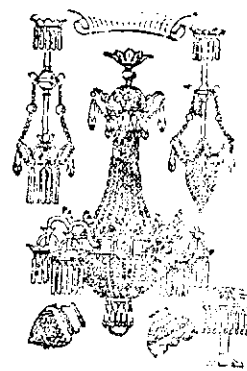
LUJ, (Kolozsvar) Kossuth Lajos u. 7. Telefon 654.

Montare de iluminat cu electricitate, montare telefon, sonerii electrice, parafulgere.

Magazin stabil:

șampi în formă le lustru, și de vrate de pereți

recum și tot felul de obiecte pentru electricitate reparaturile le săvârșesc pe lângă garanție așa în loc, ca în provincie.

BASĂ SIGURĂ

ANDREU
SEC
ARAD

AROMĂ PROASPETA RECREATOARE
RECROSTINȚA ESPERTILOR

SISTEM FRANCES TRADIȚIONAL
BOUQUET MINUNAT
MĂRGELE ESCELENT MĂBUNTE

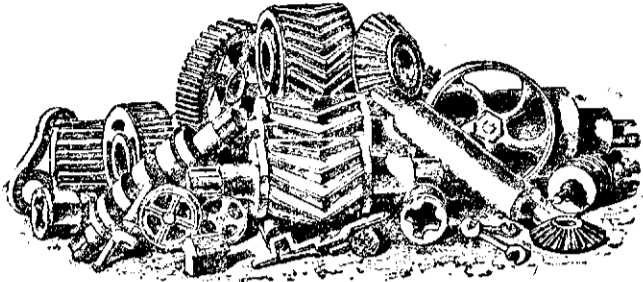
MANIPULARE DE SPECIALITATE
INGRIJIRE CONȘTIENȚIOASĂ
VINURI ALESE CU GALBE MARE
VIT PROPRII DE MODEL

ANUNȚURI

primește administrația «Tribuna» pe lângă prețurile cele mai moderate.

Se află de vindut în depozit:

2 cazanuri de fert cu țiavă (45⁰ suprafața de temperatură, 1 mașină de aburi (25 HP). 2 mașini de tăiat paie. 2 mașină de treerat Sirok. 1 mașină pentru funii de paie. 1 pompă centrifugală. 2 pompe cu canat. 4 pompe de fringhii. 1 pompă stabilă de vin. 1 pompă de perete de mână cu forțe motorice și cu mână. 3 motoare electrice cu 10, 3¹/₂ și 1¹/₂ HP. 1 sfăr-mător de cucuruz (porumb). 2 mașini cu perie arcuită pentru

cernut, Bartzer patent. 1 cântar de animale (1500 kg. forță de greutate). 1 mașină pentru astupușe. 1 rășniță de mână. 1 mașină pentru lucrări de lemn. 2 mașini de sfredelit zidul. 2 rezervoare conținut 20—25 Hctl. 1 mașină de mână pentru iarbă. 1 pompă de foc nouă pentru edifici de țară.

Mai de aproape la dl:

Bartzer István

Temesvár

ELISABETSTADT.

Emausgasse Nr. 2.

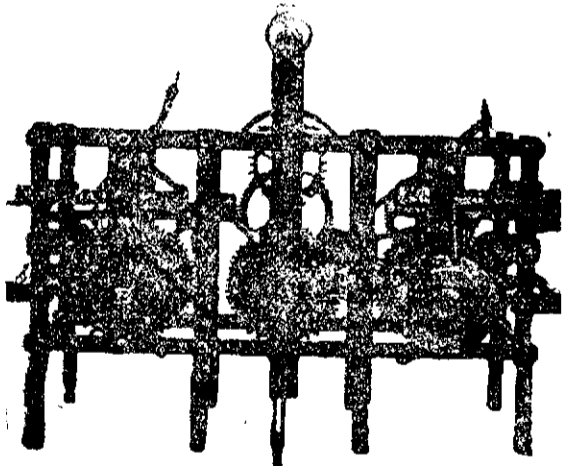
Fondată în 1885.

Peterka Lajós

Fabrică de ciasornice de turn, angajată cu contract de capit. Budapesta. Budapesta IV., str. Bástyá nr. 22.

Prăvălia:

V., strada Váczi nr. 57.

Face pe lângă prețuri moderate și garanție de mai mulți ani ciasornice de turn — școli — castele și casarme, primește de asemenea și repararea lor.

Fiind chemat se duce ori unde în persoană, budget face gratuit și'l trimite porto-franco ori cui.

HAMMER ZS. és TÁRSA

măiestru de articole electrice și fabricant de balanțe (cântare).

ARAD, Piața Boros-Béni, Nr. 1. (în casa dlui Dr. Sever Ispravníc).

Mare atelier de reparaturi speciale. Mare magazin stabil în biciclete fabricații engleze, americane și germane. Singurul vânzător al mașinei de cusut celebre „VICTORIA”, „OPPEL”, „SINGER” și „MINERVA” cu suneica în formă de roată. Magazin de balanțe decimale și de bucătărie.

Mare asortiment în părți de mașini de cusut, articole de montate biciclete și articole de electricitate.

Tot felul de reparațiuni în bransa aaeasta pe lângă prețuri moderate și garanție.

Kelemen Antal,

fabricant de instrumente muzicale.

Nagy-Kikin-

da - strada Korona-herczeg nr. 7.

Magazin de tot felul de instrumente cu coarde, de alamă, harmonice, tambure și părți constituante. Reparațiuni și acordări se săvârșese punctual și cu prețuri favorabile.

LISKAI JÁNOS

turnătorie de obiecte de bronz, aluminium, aramă, argint și firme.

K o l o z s v á r , H o n v é d u , 3 6 .

Pe lângă prețuri estine se fabrică numere de uși, inscripții de uși, table pentru medici și avocați, execuția cea mai frumoasă.

Mai departe se fac embleme turnate și și garnituri de morminte, galvanoplastice și clișeuri după fotografiile sau desemn.

Comande din provincie se execută prompt și exact!

Dela administrația „Tribuna” din Arad Deák Ferencz 20, se poate comanda

„Cantorul Bisericesc”

cea mai bună carte pentru cântăreții noștri, preoți și învățători.

Intocmită de GEORGE BUJIGAN, învățător.

Cel mai potrivit dar
de Rusalii bisericilor,

Cartea se estinde pe 420 pagini mari și este aprobată din partea forurilor bisericești competente. :: :: :: ::

Prețul broșat 10 cor., legat în pânză 12 cor., legat în jum. piele 14 coroane, legat în lux 16 coroane. Porto poștal 82 filer.

Exemplarele se compactează în Budapesta la cea dintâi legătorie de cărți și execuția lor este o adevărată artă în măiestria compactoriei.

Cine vrea să ajungă cât mai îngrabă în posesiunea cărții, numai de aici să o comande.